

Nr 124.

Av herr **Magnusson** i Skövde m. fl., om tull å vissa trädgårdsprodukter.

Under rådande kristid, som särskilt hårt gått fram över jordbruket och närstående näringar, är det av särskild vikt att tillvarataga alla de förvärvsmöjligheter, som jordbrukets binärningar kunna erbjuda. Även dessa äro dock hårt trängda i konkurrensen med andra länders ofta under gynnsammare betingelser producerade varor, av vilken anledning frågan om skydd för vår inhemska produktion från år till år med allt större kraft gjort sig gällande.

Trädgårdsodlingen erbjuder icke blott stora möjligheter till självständig förvärvsverksamhet utan därjämte ock till beaktansvärda biinkomster för ett stort antal jordbrukare och egnahemsinnehavare, allt under förutsättning att den beredes erforderligt skydd gentemot en övermäktig konkurrens från främmande länder. Särskilt de holländska trädgårdsodlarna ha igångsatt massodling av köksväxter m. fl. artiklar för export, ursprungligen avsedd mest på Tyskland och England. Härtill kommer, att de nya för ändamålet synnerligen lämpliga jordområden, som vinnas genom den pågående torrläggningen av Zuiderzee i stor utsträckning äro avsedda att användas för odling av trädgårdsprodukter. När nu genom kända åtgärder från Tyskland och England exporten dit blivit mycket väsentligt kringskuren samt våra grannländer Norge och Finland samt Polen kraftigt höjt tullen å en del köksväxter, kan man förutse, att den redan i stark ökning varande exporten till vårt land från Holland, särskilt av gurkor och tomater, kommer att ytterligare väsentligt ökas, ävensom att en hel del andra holländska trädgårdsprodukter komma att i ökad utsträckning intränga på den svenska marknaden. Den väsentligt höjda kursen på floriner, med vars varaktighet man dessutom icke kan räkna, är icke något tillräckligt skydd, då de holländska odlarna på grund av inträdda svårigheter på andra marknader komma att göra sitt yttersta för att erövra den svenska marknaden, vartill de äro på god väg. Exempel härpå föreligger redan i fråga om gurkor, tomater och trädskoleprodukter, vilka under hösten 1931 offererades till priser så låga, att motsvarighet därtill näppeligen förekommit, och som lågo under t. o. m. produktionskostnaderna i ursprungslandet. Sålunda ha rosenbuskar utbjudits till 15 å 20 öre st. — under förliden vår t. o. m. för halva detta pris, som icke lär täcka ens hälften av den verkliga pro-

duktionskonstnaden. Samma fara föreligger beträffande gurkor och tomaters m. fl. artiklar, vilka ofta vid stor tillförsel sålts till rena slumppriser, och det kan med säkerhet förutses, att om ej en tillräcklig skyddstull åsättes, komma många trädgårdsodlare, som offrat betydande kapital och många års arbete åt sådan odling, att nödgas upphöra därmed och avskeda sina arbetare, då någon annan lönande odling icke kan sättas i stället.

De ätbara trädgårdsprodukterna ha alla en tämligen begränsad hållbarhet, ofta t. o. m. starkt begränsad, och måste i sistnämnda fall förbrukas tämligen omedelbart efter skörden. På grund härav kan den inhemska produktionen endast tidvis fylla marknadens behov, ehuru genom den vidsträckta odlingen under glas och med artificiell värme vissa produkter såsom gurkor och tomaters kunna erbjudas av inhemsk odling under stor del av året. Under övriga tider av konsumtionsåret måste behovet utfyllas medelst import. Tyvärr hotar denna import, som nu ej begränsas till dessa tider, att, därest den ej genom särskilda åtgärder hämmas, alldeles förkväva den inhemska produktionen av antydda artiklar.

Genom den svenska trädgårdsodlingens åberopade säsongartade karaktär synes oss sålunda skyddet för densamma lämpligen böra ordnas i form av säsongtullar. Därigenom erhöles de svenska odlarna erforderligt skydd under de tider sådant oundgängligen behöves, medan för konsumenterna åtkomsten av dessa numera som livsmedel viktiga trädgårdsprodukterna ej onödigt fördyras och ej heller försvåras under tider de ej kunna erbjudas av svensk odling. Det är också för trädgårdsodlaren av intresse, att konsumtionen av trädgårdsalster fortgår under tider, då svensk vara saknas i marknaden.

Under de sista årtiondena har betydande arbete blivit nedlagt på ett upphjälpande av den svenska fruktodlingen, som förtjänar beaktande och stöd icke blott för att bereda tillgång till ett värdefullt närings- och njutningsmedel utan ej minst, emedan densamma kan öppna vidsträckta möjligheter för jordbrukare och lägenhetsägare att genom utnyttjande av sin jord bereda sig en välbehöflig extra inkomst. Tyvärr har även denna odling att kämpa mot en förödande konkurrens med importvara. Visserligen har gjorts gällande, att orsaken till de otillfredsställande avsattningsmöjligheterna för svensk frukt mindre vore att söka i konkurrensen med importvaran än i det otillfredsställande skick beträffande sortering och förpackning, vari den svenska frukten stundom saluhålles. Utan att på något sätt förringa betydelsen av ett tillgodoseende av dessa faktorer vid försäljningen, må erinras, att importvaran erhållit ett sådant övertag i marknaden, att, därest skydd icke beredes, den inhemska odlaren icke kan eller förmår offra arbete och kostnad på en försäljning, som möter nu rådande svårigheter och där produkten så underbetalas, som nu är förhållandet för den svenska frukten.

Enligt 1927 års jordbruksräkning funnos i landet 4,218,000 äppleträd. Vid god skörd torde det icke vara överdrivet att räkna med en avkastning av intill 20 kilogram äpplen per träd eller för hela riket med en äppleskörd av kanske 80 miljoner kilogram, i vart fall med avsevärda kvantiteter.

Det är huvudsakligen under årets 4 sista månader samt januari som svensk frukt finnes tillgänglig. Under tidigare år kommer den i marknaden redan i slutet av augusti, under sena år först i början av september. I allmänhet plägar den mera hållbara frukten utan svårighet kunna förvaras till efter årets slut.

Under de sista åren har man genom den med understöd av statsmedel bedrivna försöksverksamheten på fruktodlingens område kommit till sådana resultat i fråga om trädens skyddande mot växtparasiter, att man numera här i Sverige är i stånd att skörda felfri frukt. Erfarenheten har också visat, att man åtminstone i de för fruktodling mera lämpliga trakterna av vårt land genom passande odlingsmetoder och lämpligt sortval de flesta år kan erhålla goda fruktskördar. Kunde säkerhet vinnas för en jämn avsättning, skulle odlingen särskilt av äpplen taga fart och en icke ringa inkomst beredas jordägare i för fruktodling passande trakter. Fruktodlarna skulle också komma att nedlägga mera arbete på fruktträdens skötsel och fruktens behandling än vad som nu är fallet.

Den osäkerhet, som nu är rådande beträffande fruktens avsättning, gör emellertid, att man i vida kretsar icke anser det lönande att ägna fruktträden den omsorgsfulla vård, som är nödvändig för vinnande av ett gott skörderesultat. Den skarpa konkurrensen med importerade äpplen har skapat denna osäkerhet. Importörer och grossister i utländsk frukt äga nämligen så avsevärda fördelar i jämförelse med försäljarna av svensk sådan, att de med lätthet kunna ligga över i konkurrensen. Den utländska frukten transporteras i stora partier i särskilt härför inredda fartyg, varför frakterna bliva mycket låga. I frihamnsanläggningarna, vilka äro utrustade med för fruktförvaring särskilt inredda magasinsbyggnader, förvaras frukten tills den i mån av försäljning uttages och förtullas. Frihamnarna äro utbyggda med av respektive städer upptagna lån och underhållas delvis med allmänna medel. Frihamnen i Stockholm, som började utbyggas 1917, har sålunda till 1931 dragit en anläggningskostnad av nära 30 miljoner kronor och för 1931 har anslagits icke mindre än 878,700 kronor för betäckande av de inkomsterna överskjutande utgifterna. Genom billiga frakter och billiga lagringskostnader i frihamnarna gynnas sålunda otvivelaktigt importen av utländsk frukt.

Av de 14,873,096 kilogram äpplen, som importerades 1930, kom över hälften eller 7,991,019 kilogram från Förenta staterna. Från Australien inkom 2,674,751 kilogram. Större delen av dessa äpplepartier torde ha införts genom frihamnarna.

Men även vid transporter per järnväg i vagnslaster ställa sig frakttaxorna gynnsammare för den utländska än för den svenska frukten. Frakten för en vagnslast äpplen om 10 ton försänd som ilgods från Brennero vid italienska gränsen till Stockholm uppgår till 886 kronor eller 8,9 öre per kilogram. Från Trälleborg till Stockholm uppgår frakten för frukt i en dylik 10 tons vagn till 3,85 öre per kilogram. Vid styckeogods-sändningar ställa sig fraktkostnaderna även på kortare sträckor väsentligt högre för den svenska frukten. Det bör därjämte observeras, att de svenska odlarna äro i stor utsträckning hänvisade till styckeogods-transport.

En tullförhöjning till 25 öre per kilogram skulle i viss mån uppväga de fördelar i form av billigare frakter samt lagrings- och distributionskostnader, som importörerna av utländska äpplen nu åtnjuta, varigenom utgångsläget vid försäljningen bleve mera likartad för svensk och utländsk vara. Att en dylik förhöjning av tullen med 15 öre per kilogram icke skulle verka generellt fördyrande, lär man kunna sluta av erfarenheten från 1930, då den synnerligen välutvecklade svenska frukten hela hösten stod lägre i pris än den utländska.

En tullsats av 25 öre per kilogram för äpplen under tiden 1 september—1 februari och tullfrihet under övriga tider är sålunda från trädgårdsodlingens synpunkt vida fördelaktigare än nuvarande tullsats om 10 öre per kilogram under hela året. Den nuvarande tullsatsen är nämligen alldeles otillräcklig som skydd. Möjligen kunna skäl föreligga att behålla den som finanstull, varför vi här föreslagit dess bibehållande.

Enligt jordbruksräkningen 1927 fanns inom landet 1,28 miljoner päronträd. De päronsorter, som odlas i Sverige, äro huvudsakligen tidigt mogna och föga hållbara, varför den svenska päronsäsongen är av kort varaktighet. Svenskodlade päron finnas i stort sett endast under september och oktober. Tendensen under sista året visar en tydlig förskjutning av importen till päronets förmån, varför syftet med en högre säsongtull å äpplen endast lär vinnas, om samma tull åsättes päronen under de två månader, som den svenska päronsäsongen varar. Det torde annars kunna inträffa, att en högre säsongtull å äpplen genom samtidig massimport av päron göres verkningslös.

Av de importerade päronen kommer numera huvudparten från Tjeckoslovakien och Förenta staterna. Importören av tjeckoslovakiska päron gynnas ävenledes av billiga frakter. Frakten för en ilgodssändning päron om 10 ton från Prag till Stockholm utgör nämligen efter förkriskurs omkring 950 kronor eller cirka 9 ½ öre per kilogram.

Tidigare odlades gurkor inom vårt land företrädesvis på fritt land och i drivbänkar. På 1890-talet började man emellertid i större utsträckning odla gurkor i särskilt härför uppförda växthus. Under senare tiden har denna odling utvecklats högst väsentligt och stora specialodlingar av gröna växthusgurkor ha uppstått på flera ställen i landet, var-

jämte de flesta trädgårdsmästare ha ett eller annat gurkhus. Med den stora erfarenhet, som de svenska gurkodlarna nu besitta, skulle det vara lätt för dem att utvidga sina odlingar ända därhän, att vi i vårt land bleve fullständigt självförsörjande i fråga om denna vara under de 6—7 månader av året, då ljusförhållandena i vårt land medgiva dylik produktion eller under medio av mars t. o. m. september—oktober. Under övriga 5 à 6 månader äro färska gurkor att betrakta som lyxvara, vilken på grund av knapp tillgång och höga priser saknar betydelse som livsmedel.

Färska gurkor importeras huvudsakligen från Holland, framförallt under mars, april, maj och juni. Under juli och augusti, då gurkor i vårt land skördas även på fritt land, minskar i regel importen utan att dock alldeles upphöra och kvarstår såsom en pristryckande faktor för den inhemska produktionen. På grund av varans ringa hållbarhet måste en inkommen betydande importkvantitet med snaraste försäljas, vilket föranlett talrika förlustbringande och för prisläget på inhemsk vara alldeles ruinerande realisationer. Det bör härvid observeras, att vinsten av dylika realisationer sällan kommer konsumenterna till godo utan stannar hos detaljförsäljaren, som därjämte begagnar det inträffade till att ytterst hårt pressa priset för den svenska odlaren. Då dessa först i medio av mars få sina gurkor i marknaden, är tull behöfvlig under tiden 15 mars t. o. m. september. En säsongtull av 50 öre per kilogram under dessa månader är nödvändig för att skaffa de svenska odlarna behöfvlig säkerhet för avsättningen av deras gurkor. De övriga månaderna kunna färska gurkor utan men för den inhemska produktionen vara tullfria, medan å andra sidan deras karaktär under mellanliggande tid av lyxvara då kan betinga bibehållande av viss tullbeläggning som finanstull. Odlingen är nämligen under denna tid även utomlands så pass försvårad, att varan ställer sig tämligen dyr.

Melonodlingen kämpar med samma svårigheter och bedrives under likartade betingelser, även om frilandsodling därav i vårt klimat är utesluten. Meloner av inhemsk skörd kunna föras i marknaden från slutet av maj till sist i september—början av oktober. En höjning av tullen under månaderna juni—september är befogad både som skydd för den inhemska odlingen och på grund av melonens karaktär såsom varande väsentligen en lyxvara.

Det dröjde ganska länge, innan svenska folket lärde sig värdera den vitaminrika och hälsosamma tomaten som livsmedel. Först i början av innevarande århundrade, sedan ett antal unga svenska trädgårdsmän kommit hem från England efter att ha arbetat i de engelska tomatdriverierna och här hemma börjat frambringa tomater under glas i särskilt härför uppförda växthus, så att tomaterna blevo tillgängliga under längre tid av året samt systematiskt inarbetades i marknaden, började tomatkonsumtionen taga fart och har nu antagit betydande dimensioner.

De svenska tomaterna, som numera till huvudsaklig del odlas i särskilt härför uppförda växthus, börja bliva färdiga i början av maj. Den svenska tomatproduktionen fortsätter sedan till i slutet av september eller början av oktober men kan lätt utsträckas till slutet av november.

Den sedan 1926 alltjämt ökade tomatimporten, framförallt från Holland, har emellertid fullständigt hämmat den inhemska odlingen, i det att många trädgårdsmästare måst alldeles upphöra med tomatodling och andra ha nödgats inskränka densamma. Sålunda importerades 1931 under månaderna maj—oktober 799,840 kilogram, vilket innebär en ökning av 393,182 kilogram mot samma tid 1930. Då såväl gurkor som tomater endast kort tid kunna förvaras, uppstå så stora svårigheter i fråga om avsättningen de dagar flera vagnslaster därav anlända, att saluförda partier svensk vara måste återforslas till odlingsplatsen för att förstöras. Dylika fall inträffa årligen gång på gång och förstör fullständigt odlarnas ekonomiska kalkyler.

Även beträffande gurkor och tomater äro importörerna särskilt gynnade i fråga om frakter. Enligt avtal vederbörande järnvägsförvaltningar emellan utgår frakten för färska köksväxter vid försändning som ilgods i vagnslaster om 10 ton mellan Haag och Stockholm till 40.4 belgiska francs per 100 kilogram, vartill komma några kronor per vagn för vissa kostnader vid gränsstationerna. Efter förkriskurs för belgiska francs uppgår sålunda frakten per kilogram till omkring 4.1 öre, vartill komma de obetydliga extra kostnaderna vid gränserna. Frakttaxan vid ilgodsförsändning i vagnslaster om 10 ton mellan Trälleborg och Stockholm är 3 kronor 50 öre per 100 kilogram med 25 procent tillägg eller 0.87 öre, d. v. s. i allt 4.37 öre per kilogram. Det ställer sig sålunda billigare att som ilgods sända 10 ton färska köksväxter såsom gurkor, tomater m. fl. mellan Haag och Stockholm än mellan Trälleborg och Stockholm. Svenska odlare, som för övrigt vanligen nödgas sända sina produkter i mindre partier, få alltså vidkännas väsentligen högre frakter å de svenska järnvägarna för sina köksväxter än importörerna.

Även om sistnämnda uppenbarligen är en fråga som bör regleras i annat sammanhang, blir en gynnsammare reglering av frakterna för berörda produkter ej tillräcklig för att trygga den svenska odlarens konkurrenskraft. För tomater erfordras därjämte såväl som för gurkor och meloner en säsongtull, som lämpligen bör sättas till 50 öre per kilogram under månaderna maj—oktober. Genom en utsträckning av skyddet minst t. o. m. oktober kunna odlarna på eftersommaren — då arbetstillgången i trädgårdarna eljest minskar — igångsätta för en senare tomatskörd och därigenom utsträcka utnyttjandet av sina växthus samt bereda sina arbetare längre tids sysselsättning än som nu är möjligt. Å andra sidan har konkurrensen utifrån under senaste år till den grad skärpts att, därest skydd icke genomföres, de svenska odlarna nödgas omedelbart i väsentlig mån inskränka sina od-

lingar för att undvika allför stora förluster. Det måste nämligen härvid beaktas, att odlingarna förutom kostnader för lokaler, arbetsfolk m. m. draga betydande kostnader för bränsle, vilka odlaren inför en övermäktig konkurrens nödgas genom inskränkningar av odlingen förminska. Beaktas bör därjämte den omständigheten, att inom landet odlade tomater i regel äro smakligare än importerade, som för att tåla transport och förvaring i regel skördas halvmogna.

Under stat, nr. 116 köksväxter, andra, inrymmas ett flertal köksväxter, vilkas odling är av betydelse, särskilt för mindre trädgårdsodlare och framförallt för nybörjare inom handelsträdgårdsyrket. En säsongtull av 50 öre pr kilogram under tiden 1 mars—30 juni skulle vara av stor betydelse för dessa odlare. Ifrågavarande produkter kunna därjämte under denna tid med skäl betraktas som lyxvara och lära då i mycket ringa utsträckning förekomma i menige mans hushåll.

Nu gällande tull av 2 kronor 50 öre per 100 kilogram för färsk potatis inkommande under tiden 1 januari—30 juni saknar all betydelse som skyddstull för ett så dyrbart livsmedel som färsk potatis är under denna del av året. Den första färska svenska potatisen från fritt land kommer i marknaden först i slutet av juni. Före denna tid finnas visserligen mindre partier av under glas odlad svensk potatis men denna odling har gått tillbaka under senare åren på grund av den stegrade importen av italiensk potatis. Då färsk potatis före den 1 juli måste betraktas som lyxartikel, torde en ökad tull under denna tid vara utan egentlig betydelse för den stora massan av konsumenter men däremot av vikt för sådana svenska odlare, som ha till sitt förfogande för tidig potatisodling väl belägna och i övrigt passande jordar. En tull av 10 öre per kilogram skulle däremot kunna stimulera svenska odlare till utvidgade odlingar av tidig färsk potatis. Erinras må också, att den importerade färska potatisen oftast är av låg kvalité.

Det har alltid varit ett önskemål bland odlarna att den tid, under vilken färsk potatis är tullskyddad, skulle förlängas en månad eller till den 31 juli, varigenom odlingarna av tidig potatis kunde väsentligt utökas och upptagas även av sådana odlare, som i fråga om läge och jord icke ha de allra bästa förutsättningar för odling av detta viktiga livsmedel för avsättning under sommaren. Av detta skäl föreslås en tull av 10 öre per kilogram för färsk potatis under tiden 1 januari—31 juli.

I anledning av det nu anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 fogade tulltaxa skall, från och med den dag innevarande år Kungl. Maj:t bestämmer, hava följande ändrade lydelse, nämligen

Stat. nr		Tull pr 100 kg.	Redov.- grund	Tull- taxen
106	potatis (inkommande under tiden 1 mars —31 juli)	10: —	kg.	kr. 50
103	andra			
	Rötter ätbara ej särskilt nämnda:			
	nyskördade (färska) och inkommande under tiden 1 mars—30 juni	40: —	»	» 48
	— — — — —			
	Köksväxter ej särskilt nämnda färska eller enbart kokade:			
111: 1	meloner (inkommande under tiden 1 maj —30 september)	50: —	»	» 55
111: 2	andra	fria		
112: 1	gurkor (inkommande under tiden 15 mars —30 september)	50: —	»	» 55
112: 2	andra	fria		
	— — — — —			
	andra slag:			
114: 1	blomkål (inkommande under tiden 1 maj—31 oktober)	25: —	»	» 57
114: 2	annan	fria		57
115: 1	tomater (inkommande under tiden 1 maj—31 oktober)	50: —	»	» 57
115: 2	andra	fria		57
116: 1	andra nyskördade, (färska) inkommande under 1 januari—30 juni	40: —	»	» 57
	andra icke nyskördade	15: —	»	» 57
	saltade eller torkade, även blandning med rötter:			
117: 1	gurkor saltade eller eljest i lake in- lagda (inkommande under tiden 1 september—1 mars)	50: —	»	» 58
117: 2	andra	25: —	»	» 58
	Fruktar och bär, ätbara, färska eller enbart kokade:			
	äpplen (inkommande under tiden 15 augusti—31 januari)	25: —	»	» 67
	andra	10: —	»	» 67
	päron (inkommande under tiden 1 sep- tember—31 oktober)	25: —	»	» 67
	andra	10: —	»	» 67

Stockholm den 20 januari 1932.

Karl Magnusson,
Skövde.

<i>Helmer Schött.</i>	<i>Nils Månsson.</i>	<i>Sten Waldem.</i>
<i>Karl Wirsell.</i>	<i>Harry Weibull.</i>	<i>Ernst Aronson.</i>
<i>Nils Persson.</i>	<i>Arthur Gustafson</i> i Kasenberg.	<i>Albert Johansson.</i>
<i>Erik W. Ljung.</i>	<i>Carl Larson</i> i Tönnersa.	<i>Birger Petersson.</i>
<i>Martin Skoglund.</i>	<i>Lennart Johansson.</i>	<i>S. P. Hollertz.</i>
<i>G. A. Björkman.</i>	<i>Edvin Leffler.</i>	<i>Emil Bengtsson.</i>
<i>N. E. Nilsson.</i>	<i>P. M. Olsson.</i>	<i>Oscar Lundqvist.</i>
<i>Sven Persson.</i>	<i>Emanuel Björck.</i>	<i>Ivar Anderson.</i>
<i>Linus Andersson.</i>	<i>John Jönsson.</i>	<i>Carl Arv. Anderson.</i>
<i>Gunnar Persson.</i>	<i>Bj. Holmgren.</i>	<i>E. Eurén.</i>
<i>Erik Nordqvist.</i>	<i>R. Lundquist</i> i Rotebro.	<i>Nils Nilsson</i> i Karlstad.